

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

СІМЕЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

підготовки

бакалаврів
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

053 Психологія
(код і найменування спеціальності)

Дніпро-2021

Робоча навчальна програма дисципліни «Сімейне консультування» для студентів за напрямом підготовки спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми бакалаврів для здобувачів вищої освіти IV курсу.

Розробник: к. псих. н. Кідалова М. М.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «26» серпня 2021 року № 1

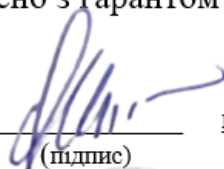
Зав. кафедри

док. пед. наук, професор С. В. Сапожников
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «28» серпня 2021 року

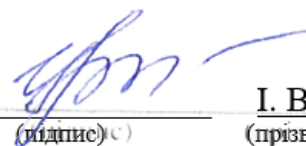
Гарант освітньої програми

к. псих. наук Г. Г. Колінець
(прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «31» серпня 2021 року

Завідувач навчально-методичного відділу

І. В. Зеркаль
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

2.

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання	українська	українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2. 07 Вікова психологія ОДФ 2. 08 Педагогічна психологія ОДФ 2. 14 Основи психологічного консультування	ОДФ 2. 02 Загальна психологія з практикумом ОДФ 2. 07 Вікова психологія ОДФ 2. 08 Педагогічна психологія ОДФ 2. 14 Основи психологічного консультування
Курс	4	4
Семестр	8	8
Загальний обсяг годин / кредитів	180 год. / 4 кредити	180 год. / 4 кредити
Кількість змістовних модулів	2	2
Годин на аудиторне вивчення	88	20
Годин на самостійне вивчення	92	160
Форма підсумкового контролю	іспит	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Сімейне консультування» полягає в орієнтуванні студентів у змісті сімейного консультування, їх підготовки до проведення сімейного консультування.

Курс «Сімейне консультування» призначений для підготовки практичного психолога в сфері консультування з проблем сім'ї та шлюбу. Програма навчання дозволяє дати слухачам необхідні теоретичні знання у галузі сімейного консультування, а також сприяє оволодінню основними навичками роботи сімейного психолога-консультанта.

Основними завданнями курсу є:

- допомога студентам у засвоєнні сутності психологічного консультування і сімейного консультування зокрема;
- аналіз відмінностей сімейного консультування від сімейної психотерапії
- визначення ролі психолога-консультанта у процесі сімейного консультування;
- засвоєння методів діагностики проблем сім'ї;
- виявлення основних причин, з якими подружжя звертається до психолога-консультанта;
- допомога студентам у виборі найбільш ефективних психотехнік під час роботи з подружжям.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати:

- предмет та об'єкт сімейного консультування;
- основні методи, що застосовуються у процесі сімейного консультування;
- напрямки сімейного консультування;
- конкретні методики психологічного консультування;
- проблеми сімейного консультування

уміти:

- надавати психологічну допомогу у вигляді консультації різним верствам населення;
- застосовувати методи консультативної допомоги;
- проводити психологічне консультування в таких сферах, як сім'я і шлюб;
- застосовувати сучасні методи і техніку психологічного консультування.

Міжпредметні зв'язки: Сімейне консультування тісно пов'язане з загальною, віковою та педагогічною психологією, психологією особистості, психологічним консультуванням, психотерапією тощо.

Компетентності, що формуються:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9. Здатність працювати в команді.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій та психологічні прилади для вирішування професійних завдань з психодіагностики та психокорекції психоемоційних станів, узгодженості психічних процесів та регуляції поведінки.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК12. Здатність до реалізації психологічної діяльності в етнічному середовищі.

Програмні результати навчання:

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР 19. Здійснювати психологічну діяльність, зокрема під час вирішення конфліктів, психологічному консультуванні та психотерапевтичній роботі із представниками певного етносу.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Сучасні вимоги до сімейного консультування та професійної готовності консультанта. Теорії сімейного консультування

Тема 1. Вступ до курсу «Сімейне консультування»

Місце сімейного консультування в системі психологічної допомоги. Відмінності сімейного консультування від сімейної психотерапії. Основні завдання сімейного консультування. Причини звернення подружжя до сімейного консультанта.

Тема 2. Роль та місце консультанта в сімейному консультуванні

Вимоги до особистості консультанта, його система цінностей. Психограма та професіограма консультанта. Професійна підготовка консультанта. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта.

Тема 3. Форма та сутність сімейної консультації

Закони формування та розвитку сім'ї. Особливості роботи з одним із подружжя та з подружжям у цілому. Переваги та недоліки роботи з подружжям. Переваги та недоліки роботи з одним із подружжя. Основні етапи сімейного консультування.

Тема 4. Форми психологічного захисту та спротив у консультуванні

Види психологічного захисту. Первинні та вторинні захисні процеси.

Класифікація механізмів захисту та порядок їх дозрівання за Анною Фрейд. Гендерний аспект психологічного захисту.

Тема 5. Системний підхід в сімейному консультуванні (сімейна системна психотерапія)

Розглядаються методики сімейної терапії. Основні принципи консультування та його теоретичні засади.

Тема 6. Психологічні традиції сімейного консультування

Аналітична психологія Юнга в психологічному консультуванні. Використання індивідуальної психології Адлера в психологічному консультуванні. Адлеріанський підхід щодо черговості народження. Активне соціально-психологічне навчання. Особливості застосування АСПН у психологічному консультуванні. Телесно-орієнтована терапія в сімейному консультуванні. Транзактний аналіз як засіб сімейного консультування. Використання методів гештальт-терапії. Позитивна терапія як засіб сімейного консультування. Елементи екзистенціальної терапії в сімейному консультуванні. Клієнтоцентричний підхід в сімейному консультуванні. Сімейні розстановки по Хеленгеру. Методики Еріксоновського гіпнозу в сімейному консультуванні. Засоби соціального навчання в сімейному консультуванні

Тема 7. Сучасні засоби у сімейному консультуванні

Засоби соціального навчання у сімейному консультуванні. Поведінкова терапія сім'ї. Використання метафоричних карт в сімейному консультуванні. Використання арт-терапії в сімейному консультуванні. Використання танцювальної терапії в сімейному консультуванні. Психодрама в сімейному консультуванні.

Змістовий модуль 2. Сімейне консультування як процес

Тема 8. Форми сімейного консультування

Застосування діагностики під час консультування подружжя. Типові помилки під час проведення діагностики. Психодіагностичні методи і методики діагностування проблем подружжя. Групові форми сімейного консультування. Індивідуальні форми сімейного консультування.

Тема 9. Особливості консультування кризових станів сім'ї

Прояви непорозуміння між подружжям. Основні причини відсутності взаєморозуміння у сім'ї. Шляхи розв'язання проблеми відсутності взаєморозуміння між чоловіком та дружиною. Несумісність характерів. Несумісність звичок чоловіка і дружини. Розходження подружжя у поглядах на життя, виховання дітей, сімейні взаємовідношення. Причини охолодження сімейних стосунків. Причини зради чоловіка або дружини. Етапи роботи з подружжям. Етапи роботи з одним із подружжя.

Особливості консультування сім'ї на першому році сімейного життя. Консультування сім'ї після народження дитини. Консультування сімей з неповнолітніми дітьми. Горизонтальні та вертикальні стосунки в сім'ї. Консультування зрілої сім'ї. Проблема консультування повторних шлюбів. Консультування неповної сім'ї. Причини розлучення. Стадії розлучення. Страх залишитися одинаком (одиначкою). Діти у ситуації розлучення.

Тема 10. Проблемна сім'я. Визначення поняття «проблемна сім'я»

Консультування сім'ї із хворою дитиною. Консультування сім'ї з порушенням внутрішньо сімейної комунікації. Проблема сім'ї як дисгармонійного союзу. Психологічний супровід сім'ї у процесі розлучення та після нього. Неповна сім'я та її консультування. Психологічна робота із сім'єю алкоголіків. Психологічний супровід повторного шлюбу

Тема 11. Дитина в сім'ї. Вплив порушення сімейних відносин на психічний розвиток дитини

Типи сімейного виховання. Батьківські директиви.

Тема 12. Перспективи розвитку сімейного консультування у вітчизняній психології

Положення сімейного консультування в Україні. Викреслюються проблеми з якими стискаються сімейні консультанти та розглядаються перспективи розвитку сімейного консультування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											форма контролю	
	Денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	с	ср		л	п	лаб	с		с
Змістовий модуль 1. Сучасні вимоги до сімейного консультування та професійної готовності консультанта. Теорії сімейного консультування											у		
Тема 1. Вступ до курсу «Сімейне консультування»	У, ПК	4	2			6	13	2				11	

Тема 2. Роль та місце консультанта в сімейному консультуванні	У, ПК	2	4			6	11		2			11	к
Тема 3. Форма та сутність сімейної консультації	К	4	2			6	13					11	
Тема 4. Форми психологічного захисту та спротив у консультуванні.	Т	2	4			6	13					11	
Тема 5. Системний підхід в сімейному консультуванні (сімейна системна психотерапія)	У	4	3			7	11		2			11	т
Тема 6. Психологічні традиції сімейного консультування		3	4			7	13		2			11	пк
Тема 7. Сучасні засоби у сімейному консультуванні	У	4	3			7	16	2				14	КР
Всього годин за модулем	90	22	22			44	90	4	6			80	
Змістовий модуль 3. Сімейне консультування як процес													
Тема 8. Форми сімейного консультування	18	4	2			10	18	2				16	у,к
Тема 9. Особливості консультування кризових станів сім'ї	18	2	4			9	18		2			16	пк
Тема 10. Проблемна сім'я. Визначення поняття «проблемна сім'я»	18	4	2			9	18		2			16	
Тема 11. Дитина в сім'ї. Вплив порушення сімейних відносин на психічний розвиток дитини	18	2	4			9	18		2			16	
Тема 12. Перспективи розвитку сімейного консультування в вітчизняній психології	18	4	3			9	18	2				16	У, КР
Всього годин за модулем	90	22	22			46	90	4	6			80	
Всього годин:	180	44	44			92	180	8	12			160	

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
1.	Тема 1. Вступ до курсу «Сімейне консультування»	4	2
2.	Тема 2. Роль та місце консультанта в сімейному консультуванні	2	
3.	Тема 3. Форма та сутність сімейної консультації	4	

4.	Тема 4. Форми психологічного захисту та спротив у консультуванні.	2	
5.	Тема 5. Системний підхід в сімейному консультуванні (сімейна системна психотерапія)	4	
6.	Тема 6. Психологічні традиції сімейного консультування	3	
7.	Тема 7. Сучасні засоби у сімейному консультуванні	4	2
8.	Тема 8. Форми сімейного консультування	2	2
9.	Тема 9. Особливості консультування кризових станів сім'ї	4	
10.	Тема 10. Проблемна сім'я. Визначення поняття «проблемна сім'я»	4	
11.	Тема 11. Дитина в сім'ї. Вплив порушення сімейних відносин на психічний розвиток дитини	4	
12.	Тема 12. Перспективи розвитку сімейного консультування в вітчизняній психології	4	2
	разом:	44	8

5. Теми семінарських занять

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)	Кіл-ть балів
1.	Тема 1. Вступ до курсу «Сімейне консультування»	2		2
2.	Тема 2. Роль та місце консультанта в сімейному консультуванні	4	2	2
3.	Тема 3. Форма та сутність сімейної консультації	2		2
4.	Тема 4. Форми психологічного захисту та спротив у консультуванні.	4		2
5.	Тема 5. Системний підхід в сімейному консультуванні (сімейна системна психотерапія)	3	2	2
6.	Тема 6. Психологічні традиції сімейного консультування	4	2	2
7.	Тема 7. Сучасні засоби у сімейному консультуванні	3		2
8.	Тема 8. Форми сімейного консультування	2		2
9.	Тема 9. Особливості консультування кризових станів сім'ї	4	2	2
10.	Тема 10. Проблемна сім'я. Визначення поняття «проблемна сім'я»	2	2	2
11.	Тема 11. Дитина в сім'ї. Вплив порушення сімейних відносин на психічний розвиток дитини	4	2	2
12.	Тема 12. Перспективи розвитку сімейного	3		2

	консультування в вітчизняній психології			
	разом:	44	12	24

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№№ п/п	Тема	Кількість годин (денна)	Кіль- кість го- дин (заочна)	бали
1.	Вступ до курсу «Сімейне консультування»	6	11	2
2.	Предмет завдання та методи «Сімейного кон- сультування»	6	11	2
3.	Сімейне консультування та сучасні тенденції розвитку сім'ї	6	11	2
4.	Основні етапи процесу сімейного консульту- вання	6	11	2
5.	Роль та місце консультанта в сімейному консу- льтуванні	7	11	2
6.	Форма та сутність сімейної консультації	7	11	2
7.	Форми психологічного захисту та спротив у консультуванні	7	14	2
8.	Системний підхід в сімейному консультуванні (сімейна системна психотерапія)	10	16	2
9.	Психологічні традиції сімейного консульту- вання	9	16	2
10.	Аналітична психологія Юнга в психологіч- ному консультуванні	9	16	2
11.	Використання індивідуальної психології Ад- лера в психологічному консультуванні	9	16	2
12.	Тілесно-орієнтована терапія в сімейному кон- сультуванні	9	16	2
Разом		92	160	24

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні навчально-дослідні завдання полягають в підготовці рефератів та наукових доповідей згідно тематики, наведеної нижче:

1. Мета й основні завдання психологічного консультування сім'ї.
2. Принципи сімейного консультування.
3. Основні положення консультування сім'ї.
4. Відмінності понять "консультування" та "психотерапія".
5. Історія розвитку практичного консультування сім'ї.
6. Основні теоретичні моделі консультування сім'ї. Особливості застосування.
7. Основні положення психодинамічної теорії М. Боуена (поняття "диференціація", "стрес", "триангуляція").

8. Основні принципи біхевіористичної моделі консультування (поняття "покарання", "винагорода", шляхи до сімейної гармонії).
9. Корекція спілкування партнерів у сім'ї з позиції біхевіористичної моделі.
10. Основні принципи консультування моделі, заснованої на досвіді (поняття "психологічна реальність", "зустріч"; основні ідеї В.Кемплера, К.Вітакера, Р.І.Беквара).
11. Основні положення трансакційної моделі консультування (Е.Берн, Т.Харріс).
12. Стратегічна модель роботи з сім'єю (Д.Хейлі, К.Маданес, П.Пепп).
13. Комунікаційна модель консультування сім'ї (Г.Бейтсон, П.Вацлавік, В.Сатир).
14. Структурна модель роботи з сім'єю (С.Мінухін, Б.Монтальво, Б.Герні та ін.)
15. Структура процесу консультування.
16. Врахування специфіки сучасної української сім'ї в консультативному процесі.
17. Професійні риси психолога-консультанта.
18. Роль і місце консультанта в процесі консультування.
19. Вербальні і невербальні засоби впливу консультанта.
20. Психологічні аспекти консультування сім'ї. 39. Психологічні аспекти групового консультування подружніх пар, сімей, сімейних спільнот.
21. Психологічні особливості дошлюбного консультування.
22. Консультування сім'ї на етапі "медового місяця". Психологічні проблеми цього періоду.
23. Консультування молодої сім'ї з проблем первинної адаптації.
24. Консультування сім'ї, що очікує дитину.
25. Консультування сім'ї після народження дитини. Психологічні проблеми цього періоду.
26. Консультування зрілої сім'ї з проблем вторинної адаптації.
27. Консультування зрілої сім'ї з проблем батьківсько-дитячих стосунків.
28. Консультування сімей людей похилого віку. Психологічні проблеми цього періоду.
29. Консультування сімейної пари в ситуації розлучення.
30. Консультування з приводу подружньої зради.
31. Консультування клієнтів, що пережили насилля в сім'ї.
32. Особистісні особливості клієнта й проблеми в шлюбі.
33. Етичні проблеми психологічного консультування сім'ї.
34. Етнопсихологічні проблеми консультування сім'ї.

ЗАЛІКОВІ ПИТАННЯ:

№ з/п	Назва теми
1.	Вступ до курсу «Сімейне консультування»
2.	Предмет завдання та методи «Сімейного консультування»
3.	Сімейне консультування та сучасні тенденції розвитку сім'ї
4.	Основні етапи процесу сімейного консультування
5.	Роль та місце консультанта в сімейному консультуванні
6.	Форма та сутність сімейної консультації
7.	Форми психологічного захисту та спротив у консультуванні

8.	Системний підхід в сімейному консультуванні (сімейна системна психотерапія)
9.	Психологічні традиції сімейного консультування
10.	Аналітична психологія Юнга в психологічному консультуванні
11.	Використання індивідуальної психології Адлера в психологічному консультуванні
12.	Телесно-орієнтована терапія в сімейному консультуванні
13.	Транзактний аналіз як засіб сімейного консультування
14.	Використання методів гештальт-терапії
15.	Позитивна терапія як засіб сімейного консультування
16.	Елементи екзистенціальної терапії в сімейному консультуванні
17.	Клієнтоцентрований підхід в сімейному консультуванні
18.	Сімейні розстановки по Хеленгеру
19.	Методики Еріксоновського гіпнозу в сімейному консультуванні
20.	Сучасні засоби у сімейному консультуванні
21.	Засоби соціального навчання у сімейному консультуванні
22.	Поведінкова терапія сім'ї
23.	Використання метафоричних карт в сімейному консультуванні
24.	Використання арт-терапії в сімейному консультуванні
25.	Використання танцювальної терапії в сімейному консультуванні
26.	Форми сімейного консультування
27.	Групові форми сімейного консультування
28.	Індивідуальні форми сімейного консультування
29.	Особливості консультування кризових станів сім'ї
30.	Молода сім'я. Основні види шлюбних сценаріїв
31.	Молода сім'я. Шлюбний договір психологічний зміст
32.	Типи психологічних відносин в шлюбі
33.	Типи сексуальних відносин в шлюбі
34.	Особливості консультування сім'ї на першому році сімейного життя
35.	Консультування сім'ї після народження дитини
36.	Консультування сімей з неповнолітніми дітьми
37.	Горизонтальні та вертикальні стосунки в сім'ї
38.	Консультування зрілої сім'ї
39.	Проблема консультування повторних шлюбів
40.	Проблемна сім'я. Визначення поняття проблемної сім'ї
41.	Консультування сім'ї з хворою дитиною
42.	Консультування сім'ї з порушенням внутрішньо сімейної комунікації
43.	Проблема сім'ї як дисгармонійного союзу
44.	Психологічний супровід сім'ї у процесі розлучення та після нього
45.	Неповна сім'я та її консультування
46.	Психологічна робота із сім'єю алкоголіків
47.	Психологічний супровід повторного шлюбу
48.	Дитина в сім'ї. Вплив порушення сімейних відносин на психічний розвиток дитини
49.	Типи сімейного виховання. Батьківські директиви
50.	Ролі дитини у сім'ї. Материнська депривація
51.	Психологічні механізми формування дитини-невротика
52.	Методи вивчення батьківських позицій та мотивів сімейного виховання
53.	Психолого-педагогічна робота з дітьми

54.	Психолого-педагогічна робота з батьками
55.	Робота соціального педагога із сім'єю
56.	Діагностичні техніки вивчення проблемного поля сім'ї
57.	Схема психологічного аналізу сім'ї як системи
58.	Методи діагностики сімейних відносин
59.	Метод генограми
60.	Скульптура сім'ї
61.	Сімейний простір
62.	Проективний тест «Малюнок сім'ї»
63.	Карта сім'ї
64.	Перспективи розвитку сімейного консультування в вітчизняній психології
65.	Положення сімейного консультування в Україні

9. Основні форми і методи навчання:

- утворення проблемної ситуації;
- розкриття шляху дослідження проблеми, показуючи її вирішення від початку до кінця;
- засвоєння навчального матеріалу на основі узагальнень;
- навчальні дискусії, рольові ігри, ілюстрування, перегляд слайдів;
- формування вмій і навичок самостійної роботи студентів з осмислення і засвоєння нового матеріалу.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

ПРН 5 – навчальна дискусія; робота в малих групах, «займи позицію»;

ПРН 9 - лекція, навчальна дискусія, інструктаж; індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь»; презентація;

ПРН 11 – лекція, проблемне навчання, портфоліо; робота в малих групах; демонстрація, презентація;

ПРН 13 – індивідуальні роботи, метод проектів; «коло ідей», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», рольова гра, імітація, «ток-шоу»;

ПРН 14 – метод проектів; моделювання; «коло ідей», дискусія; проблемний виклад; дослідницький;

ПРН 19 – «коло ідей», «акваріум», «мозковий штурм», «метод Прес», «займи позицію», «навчаючись-учусь», «мікрофон», рольова гра, імітація, «ажурна пилка», «ток-шоу».

10. Методи контролю:

- поточний контроль з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення прогалин у знаннях студентів;
- тематичний контроль після вивчення нової теми чи нового розділу з метою систематизації знань учнів;
- модульний контроль проводиться у вигляді письмової контрольної роботи з метою оцінювання знань і умінь, набутих під час вивчення тем відповідного модуля. Письмова контрольна робота може передбачати розгорнуті відповіді на питання, відповіді на тести;
- підсумковий контроль: модульна контрольна робота та семестровий залік;
- індивідуальний: усне індивідуальне опитування, реферат;
- груповий: розробка і захист тематичних проектів;

- фронтальний: усне фронтальне опитування, модульні контрольні роботи, тестові завдання;
- метод самоконтролю.

11. Розподіл балів, які отримують студенти. Екзамен

Поточне оцінювання та самостійна робота												ІНДЗ	Екзамен	Сума балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	12	40	100
Поточний контроль														
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			
Контроль самостійної роботи														
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2			

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 - 100	A

ставиться, якщо студент:

грунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;

- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83 – 89	B

	75 - 82	C
--	---------	---

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68 - 74	D
	60 - 67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні визначень;
- не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням	0 – 34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні визначень помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає:

- навчальну програму дисципліни;
- робочу навчальну програму дисципліни;
- залікові матеріали;
- модульні контрольні роботи;
- конспекти лекцій;
- інформаційно-методичне забезпечення практичних та семінарських занять.

Рекомендована література

Основна:

1. Артамонова Є. І. Психологія сімейних відносин з основами сімейного консультування: Учеб. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Є. І. Артамонова, Е. В. Екжанова, Є. В. Зирянова та ін./ Під ред. Є. Г. Сіляєвої. – К: Видавничий центр «Академія», 2002. –192 с.

2. Горещька О. В. Психологія сім'ї: навчальний посібник для студентів спеціальності «Практична психологія», «Початкова освіта» / О. Горещька, Н. Сердюк. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2015. – 216 с.
3. Коваль Р. П. Шкільна служба розв'язання конфліктів: досвід упровадження. Посібник / Р. Коваль, А. Горова, А. Нікітчук, О. Микитюк, Ю. Ліхоліт. – К: Видавець Захаренко В. О., 2008. – 168 с.
4. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова. – К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. – 304 с
5. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник / Р. В. Павелків. – Вид. 2-е, стер. –К.: Кондор, 2015. – 469 с.
6. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. В. Помиткіна, В. В. Злагодух, Н. С. Хімченко, Н. І. Погорільська. – Київ: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк»,., 2010. – 270 с.
7. Поліщук В. М. Психологія сім'ї / В. М. Поліщук, П. М. Ільїна, С. А. Поліщук. – Суми: Університетська книга, 2018. – 282 с.
8. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ-Рівне, 2006. – 525 с.
9. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. – 270 с
10. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посіб. / М. В. Савчин, Л. П. Василенко; ред.: Т. А. Дічевська. - 2-ге вид., доповн. - К. : Академвидав, 2005. - 382 с.
11. Сова М.О. Психологія сім'ї: Навчальний посібник / М. О. Сова, С. О. Деніжна. – К : 2014. – 212 с.
12. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім': навч. посіб. / О. А. Столярчук. – Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. – 136 с.
13. Федоришин Г. М. Ф 33 Психологічні проблеми сімейного виховання: навчальний посібник / Г. М. Федоришин. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. — 224 с.
14. Психологія сім'ї та шлюбу: таблиці, схеми, коментарі : навчально-наочний підручник / за заг. ред. О. М. Цільмак. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 266 с. з іл.

Додаткова:

1. Атаманчук Н. М. Особливості взаємовідносин батьків та підлітків: етодичні рекомендації для студентів педагогічних закладів, соціальних педагогів, психологів / Н. М. Атаманчук, Т. С. Пільчук. – Полтава, 2014. – 24 с.

2. Яцина О.Ф. Методичні рекомендації до практичних занять з курсу «Психологія сім'ї» для студентів за напрямом підготовки 6.030102 – Психологія. – Ужгород, 2016. – 31 с.